

admissum; sed hoc esse falsum probatur primo ex Concilio Constantiensi sessione xv, ubi inter errores Joannis Hus error quartus ponitur his verbis: Duæ naturæ divinitas, et humanitas sunt unus Christus.

L. Deinde ratione, quia si Christus est divinitas, et humanitas cum verificetur: Divinitas est Christus, sequitur: Quod divinitas sit humanitas.

LI. Respondetur, quod hæc propositio est vera: Christus est divinitas, et humanitas, non formaliter sed identice, et cum addito simul sumptæ, sicut in physicis conceditur quod: Totum est suæ partes identice, et simul sumptæ. Et hæc propositio de Christo est vera, et catholica sine controversia inter scholasticos. Eam determinat Leo I, in epistola xi; Leo II, in epistola ad imperatorem, quæ habetur in sexta Synodo actione xviii. Eam tenent Augustinus, Bernardus, Damascenus, et quamvis Medina hic dicat esse erroneam referendo se supra quæst. II, art. iv, et ibidem dubio I ad secundum in principio, dicat esse damnatam in Concilio Constantiensi, in fine explicat sensum in quo est vera, et ibidem communiter commentatores D. Thomæ propter has auctoritates ibidem ab ipsis allatas. Videantur Vazquez, Nazarius, et alii ibidem.

LII. Sensus ergo est in hac propositione, et catholicus, et hæreticus. Catholicus, si sumatur copulative, et conjunctim, ut explicatum est, et in hoc sensu conceditur a pontificibus, Concilio, et doctoribus allatis: hæreticus si sumatur sigillatim, et divisim, hoc enim est dividere unum Christum in duos, vel plures, et damnatur in epistola Concilii Alexandrini, approbata in Concilio Ephesino, quæ est decimum apud Cyrillum in illis verbis jam supra allatis: « Ne dividamus in duo, vel

duos unum Christum. » Et in hoc sensu etiam damnatur a Concilio Constantiensi, quia iste erat sensus ejus auctoris contra quem Concilium ibi procedit.

LIII. Quod constat, quia Joannes Hus erat sectator, et discipulus Wiclephi, ut ostenditur in actis ejusdem Concilii, et iste asserebat, quod Christus erat divinitas, et humanitas sigillatim, imo anima, et corpus, quia in hoc sensu Waldensis, qui diligentia, et doctrina inquisivit, et impugnavit errores Wiclephi, illum intelligit tomo primo doctrinalis fidei antiquæ, capite xxii et xxiii, quia dicebat hæreticus Christum esse tria sigillatim, et hoc idem est, quod esse tripartitum, et sic refert idem Waldensis capite xxxix, quod Wicleph asserbat, quod Christus est tres naturæ incommunicantes, scilicet deitas, corpus, et anima earum quælibet, et sic asserbat Christum esse suam humanitatem, et divinitatem conjunctim, et divisim, et propter divisim est error. Et quamvis Wicleph utatur testimonio Augustini tractatu XLVII in Joannem, dicentis: « Caro Christus, et anima Christus, et Verbum Christus, » hæc tamen verba Augustini non sunt intelligenda in sensu hæretico, sed per synecdochem accipiendo partem pro toto, sicut necessarium est explicare plura evangelii testimonia. De quo videantur commentatores loco citato, quia non est hujus loci hæc disputatio, et ad intentum sufficit doctrina allata.

LIV. Ad probationem ex ratione respondetur, quod hæc propositio: Christus est divinitas, vel: Natura divina, potest accipi in duplici sensu. Primo ratione suppositi Christi, et sic est vera, et non loquitur quod divinitas sit humanitas, quia humanitas non est suppositum Christi, bene tamen potest dici homo,

sicut ista: Deus est homo, quia homo in concreto supponit pro supposito Christi: secundo, quod Christus sumatur ut quoddam totum constans ex pluribus componentibus, scilicet divina, et humana natura, et in hoc sensu est falsa: Christus est divinitas, quia Christus non tantum est divina natura, sicut non est tantum homo, quia ut habet D. Thomas hic ad tertium, excludit aliam naturam. Et in hoc sensu non procedit objectio.

ARTICULUS II.

Utrum in Christo sit tantum unum esse?

I. Conclusio: In Christo est tantum unum esse. Ut probetur, et mens D. Thomæ in hoc articulo appareat, notandum est, quod esse est duplex, aliud quod convenit substantiæ; aliud quod convenit accidenti; quod certum est in omni philosopho, et S. Thomas mentionem facit de utroque hic in corpore, et de accidentali concedit quod potest: « Multiplicari in una hypostasi, vel persona; aliud enim est esse quo Socrates est albus, et quo Socrates est musicus. » De esse vero substantiali loquitur conclusio; et ad ejus probationem præmittit D. Thomas a principio corporis, quod cum in Christo sint duæ naturæ, et una persona, vel hypostasis secundum fidem, consequenter ea, quæ pertinent ad naturas multiplicanda sunt sicut ipsæ naturæ; quod vero pertinet ad suppositum, vel personam non est multiplicandum, sicut nec persona multiplicatur; sed esse pertinet ad naturam, et ad suppositum, vel hypostasim, diversimode tamen, ad hypostasim sicut ad id, quod habet esse; ad naturam sicut ad id, quo aliquid habet esse; si ergo na-

tura accidentaliter adveniat supposito, quamvis ipsa sit substantialis, multiplicabitur esse sicut dictum est de formis accidentalibus, et hoc modo quidam posuerunt, quod humana natura advenit Filio Dei accidentaliter, non hypostatice, vel personaliter, et in hac positione duo esse debebant poni in Christo. Sed hæc positio est erronea, et fides catholica est, quod humana natura conjungitur Filio Dei personaliter, et hypostatice, non accidentaliter. Ergo secundum humanam naturam non advenit Christo novum esse personale, sed solum nova habitudo esse personalis præexistentis ad naturam humanam, quia impossibile est esse pertinens ad naturam, vel hypostasim multiplicari in una hypostasi, quia impossibile est, quod unius rei non sit unum esse. Hæc est littera D. Thomæ in corpore.

II. Ex qua constat, quod conclusio loquitur de esse substantiali, de quo affirmatur, quod est unum tantum; et hoc probatur, quia est una tantum persona, eo quod persona est immediatum susceptivum illius esse; ergo ubi est tantum una persona, est tantum unum esse; et naturæ accidentales non causant distinctionem in illo ut constat: substantiales vero si substantialiter, hypostatice, et personaliter uniantur in una persona, idem esse habent, quia natura trahitur ad esse personæ; sed sic unita fuit natura humana in Christo; ergo in illo solum fuit unum tantum esse substantiale.

III. Ex his colliguntur istæ propositiones. Prima: D. Thomas, non disputat in præsentia de subsistentia Christi, an sit una, vel plures, quia hoc jam est determinatum supra, quod in Christo solum est una persona, et consequenter una subsistentia. Præterea, quia hic in corpore inquit: « Quod hypostasis est id, quod

habet esse »; et ad primum personam consequitur esse; ergo esse de quo loquitur non est subsistentia.

IV. Secunda propositio: Loquitur de existentia. Patet, quia non est nisi existentia, vel subsistentia præter naturas; de naturis non agit, quia jam de natura assumpta egit quæstione quarta supra; ergo.

V. Tertia propositio: Existentia distinguitur realiter a natura. Patet, quia ponit, quod secundum humanam naturam non advenit novum esse personale, et non loquitur de persona, quia illa est quæ habet esse; loquitur ergo de existentia, quæ convenit personæ, et communicatur naturæ.

VI. Quarta: Subsistentia distinguitur realiter ab existentia in creatis, et est susceptiva illius.

VII. Quinta: Existentia, et subsistentia compositi est indivisibilis in creatis. Probatur a D. Thoma: Si contingeret, quod advenirent Socrati post constitutionem personæ, ex his non accresceret Socrati aliud esse, sed solum relatio quædam ad hujusmodi. Ergo secundum D. Thomam existentia non habet partes, et per consequens non identificatur cum illis, quia si identificaretur, ibi po-

nerentur plures partes existentie.

VIII. De omnibus his propositionibus disputandum erat hic; sed quia ex professo egimus de illis in physica quæstione VII per totam, et I parte, quæstione III, disp. IV; ideo in præsentia non disputamus de illis, sed remittimus lectorem illuc, ubi contrarias sententias, specialiter illam ex qua aliæ dependent, quod existentia non distinguitur ab essentia in creatis, retulimus ex Scoto, Durando, et Vazquez hic eos sequente, et Suario in metaphysicis, qui etiam hic illam sequitur sicut et alii moderni eorum sectatores, et tandem supra in materia de incarnatione explicuimus quomodo de facto unio hypostatica facta fuit immediate in persona, vel hypostasi, cum D. Thoma ibi, qui quæst. II, art. II et III, hoc disputavit, et determinavit, per quod exclusum fuit, quod de facto non fuit facta unio in existentia increata, quia conceptus existentie in divinis non est constitutivus personæ, et sic minus advertenter Suarez hic in prologo disputationis inquit, quod hæc disputatio fuit omissa a D. Thoma supra quæstione secunda.

QUÆSTIO XVIII.

DE PERTINENTIBUS AD UNITATEM

IN CHRISTO QUANTUM AD VOLUNTATEM.

S. Thomas agit in præsentia de unitate voluntatis Christi tamquam de principio actionis, de qua in quæstione sequenti agit; de intellectu vero supponit esse intellectum duplicem, creatum, et increatum, ex dictis supra quæstione nona, articulo primo, ubi ponit præter scientiam divinam scientiam creatam in Christo. Ex quo constat simul habere divinum, et humanum intellectum; solum restabat hoc de voluntate, ad quod hæc quæstio instituitur, in qua simul de aliis ad voluntatem pertinentibus agit.

ARTICULUS I.

Utrum in Christo sint duæ voluntates?

I. Conclusio est affirmativa. Pro explicatione est notandum, quod potest in duplici sensu intelligi; vel quantum ad actum, vel quantum ad potentiam. Quantum ad actum, vel operationem agit quæstione sequenti; in hac autem quantum ad potentiam, vel principium, seu facultatem volendi. Et in hoc sensu intelligitur ista conclusio, quod in Christo est duplex voluntas increata, et creata, sumpta voluntate pro principio volendi. Et antequam illam probet S. Thomas refert errores contra quos est conclusio, qui ad quatuor capita reducuntur.

II. Primum caput erroris est, quod Verbum in Christo erat anima, et sic intellectus, et voluntas solum erat divina in Christo. Sic Appollinarius.

III. Secundum caput est ponentium in Christo unam naturam per

transmutationem compositam ex duabus: hæc voluntas neque esset divina, neque humana, sed sicut ipsa natura, quæ erat una composita ex duabus, et neque istam, neque illam, sicut Eutyches, et alii.

IV. Tertium caput est ponentium in Christo solam voluntatem humanam, quia ponebant solum in Christo naturam humanam, et unitam per aspectum. Sic Nestorius.

V. Quartum caput est aliorum, qui ponebant in Christo naturam divinam, et humanam hypostatice unitas, et isti ponebant solam unam voluntatem divinam, scilicet quæ movebat naturam humanam. Sic posuerunt Macarius, Cyprus, Sergius, et alii qui dicti sunt Monothelitæ.

VI. In primo capite ponitur solum voluntas divina, et ad istud potest reduci hæresis Manichæorum in quantum dicebant, quod Deus non assumpsit veram humanitatem, sed phantasticam. Secundum caput est